

Předseda Nejvyššího soudu

PŘEDSEDY NEJVÝŠÍHO SOUDU

DODA: 23. VII. 1968

Presidiu Nejvyššího soudu

v Praze

1 Tp 669/68
1 Tp 670/68
1 Tp 699/68
1 Tp 777/68

Prv. 16/68

Předkládám spis býv. státního soudu v Praze sp. zn. Or I/VII 65/50 v trestní věci proti obviněné JUDr. Miladě Horákové a spol. a podle § 266 odst. 1 tr.ř. podávám proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. června 1950 sp. zn. Tó 463/50 ve prospěch obviněných dr. Milady Horákové, dr. Oldřicha Fecla, Záviše Kalandry a Jana Buchala a proti rozsudku býv. státního soudu v Praze ze dne 8. června 1950 sp. zn. Or I/VII 65/50 ve prospěch obviněných JUDr. Josefa Něstávala, JUDr. Jiřího Hejdy, Františky Zemínové, Františka Přeučila, Antonie Kleinerové, JUDr. Zdeňka Pešky, Vojtěcha Dundra, JUDr. Bedřicha Hostičky a JUDr. Jiřího Křížka

s t í ž n o s t p r o p o r u š e n í z á k o n a
z těchto důvodů:

Rozsudkem býv. státního soudu v Praze ze dne 8. června 1950 sp. zn. Or I/VII 65/50 byli obviněni JUDr. Milada Horáková, JUDr. Josef Něstával, JUDr. Jiří Hejda, Františka Zemínová, František Přeučil, Jan Buchal, Antonie Kleinerová, JUDr. Oldřich Fecl, Záviš Kalandra, JUDr. Zdeněk Peška, Vojtěch Dundr, JUDr. Bedřich Hostička a JUDr. Jiří Křížek uznáni vinnými zločinem velezrady podle § 1 odst. 2/ (odst. 1 lit. a, c) zákona č. 231/48 Sb. a podle § 1 odst. 2 písm. b/ téhož zákona, obviněni Františka Zemínová, František Přeučil a Jan Buchal též podle § 1 odst. 3/ písm. c) cit. zák. a všichni dále zločinem vyzvědačství podle § 5 odst. 1/ odst. 2, písm. c) zák. č. 231/48 Sb., obvinění dr. Milada

Horáková, dr. Josef Nestával, dr. Jiří Hejda, František Přeučil, Antonie Kleinerová, dr. Oldřich Pecl a Záviš Kalandra též podle § 5 odst. 2 písm. d/, e/, cit. zák., dr. Jiří Hejda též podle § 5 odst. 2 písm. b/ cit. zák.

Za uvedené trestné činy byli obvinění podle § 1 odst. 3 zákona č. 231/48 Sb. se zřetelem na ustanovení § 34 tr. zák. z r. 1852 a odsouzeni k těmto trestům: JUDr. Milada Horáková, Jan Buchal, JUDr. Oldřich Pecl a Záviš Kalandra k trestu smrti; JUDr. Josef Nestával, JUDr. Jiří Hejda, František Přeučil a Antonie Kleinerová s použitím § 113 zák. č. 319/48 k trestu odnětí svobody na doživotí a ostatní obvinění s použitím § 113 zák. č. 319/48 Sb. k trestům odnětí svobody v trvání: JUDr. Bedřich Hostička 28 roků, JUDr. Zdeněk Peška 25 roků, JUDr. Jiří Křížek 22 roků, Františka Zemínová 20 roků a Vojtěch Dundr 15 roků.

Podle § 48 zákona č. 231/48 Sb. byla u všech obviněných vyslovena konfiskace celého jmění a podle § 52 téhož zákona ztráta čestných práv občanských, přičemž doba způsobilosti k nabytí těchto práv byla určena na 10 let.

Podle § 47 zákona č. 231/48 Sb. byly obviněným dále uloženy peněžité tresty, JUDr. Josefu Nestávalovi ve výši 50.000 Kčs, JUDr. Jiřímu Hejdovi ve výši 500.000 Kčs, Františce Zemínové ve výši 15.000 Kčs, Františku Přeučilovi ve výši 80.000 Kčs, Antonii Kleinerové ve výši 20.000 Kčs, JUDr. Zdeňku Peškovi ve výši 60.000 Kčs, Vojtěchu Dandrovi ve výši 10.000 Kčs, JUDr. Bedřichu Hostičkovi ve výši 30.000 Kčs a JUDr. Jiřímu Křížkovi ve výši 150.000 Kčs (u všech staré měny).

Podle rozsudku spáchali obvinění trestnou činnost tím, že v době od jara r. 1948 až do svého zatčení v Praze a na jiných místech území republiky i mimo ně:

I. Spolčili se jednak navzájem, jednak s dalšími osobami k pokusu o zničení samostatnosti republiky a o zničení a rozvrácení jejího lidově demokratického zřízení a společenské a hospodářské soustavy republiky, zaručených ústavou a vešli s cizí mocí a s cizími činiteli ve styk jednak přímý, jednak nepřímý, přičemž

a) jejich jednáním byla samostatnost republiky, její lidově demokratické zřízení a společenská i hospodářská soustava zaručené ústavou ohrožena zvláští měrou,

b) Františka Zemínová, František Přeučil a Jana Buchala sbírali a organizovali branné a pomocné síly,

II. všichni vyzvídali a vyzražovali přímo i nepřímo cizí moci státní tajemství a k tomuto činu se jednak navzájem, jednak s jinými spolčili, přičemž

a) byli členy organizace, jejímž úkolem bylo vyzvídat státní tajemství,

b) dr. Milada Horáková, dr. Josef Nestával, dr. Jiří Hejda, František Přeučil, Antonie Kleinerová, dr. Oldřich Pecl a Záviš Kalenda se dopouštěli vyzvědačství delší dobu ve značném rozsahu a způsobem zvláště nebezpečným a vyzvídali státní tajemství zvláště důležitá,

c) dr. Jiřímu Hejdovi byla povinnost uchovávat státní tajemství výslovně uložena.

Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 24. června 1950 sp. zn. To 463/50 byla odvolání obviněných dr. Milady Horákové, dr. Oldřicha Pecla, Záviše Kalandy a Jana Buchala jako nedůvodná zamítnuta.

Ohledně ostatních obviněných nabyl rozsudek býv. státního soudu právní moci v prvním stupni.

Bývalý státní soud rozvedl svá skutková zjištění v odůvodnění rozsudku tak, že v roce 1948 se podle směrnic dr. Petra Zenkla a dr. Huberta Ripky z reakčních exponentů strany národně socialistické, sociálně demokratické pravice a z jednotlivců z reakční části předúnorové strany lidové vytvořilo vedení záškodnického spiknutí proti republike. Toto vedení se pokusilo o koncentraci rozvratnických, podzemních elementů k vytvoření předpokladů pro restauraci kapitalismu v ČSR, přičemž pro nemožnost dosáhnout cílů vlastními silami, spekulovalo s válkou západních imperialistických států proti SSSR a zemím lidových demokracií. Proto obvinění, kteří byli buď přímo členy vedení protistátního spiknutí anebo s ním byli v úzkém spojení, organizovali své skupiny a koordinovali jejich protistátní činnost do všech forem škůdnictví. Tak organizovali přípravy na oslabení a rozložení revolučního odborového hnutí, dávali směrnice k maření nových výrobních forem na vesnici a rozvrácení jednotných zemědělských družstev. Organizováním zastrašovacích akcí proti lidovým funkcionářům chtěli vnést rozvrat do politického života, státní a lidové správy, prováděli rozsáhlou špionáž, aby oslabili obrannou schopnost republiky, připravovali ozbrojený puč a pro případ ozbrojeného útoku proti republice vytvořili záškodnickou síť s úkolem budovat pátonu kolonu.

Vedení záškodnického spiknutí proti republice mělo podle zjištění rozsudku několik složek.

První složku tvořili reakční exponenti z vedení bývalé národně socialistické strany, kteří se brzy po únoru 1948 začali scházet k poradám. Vedením této části podzemí pověřil dr. Petr Zenkl před svým ilegálním odchodem za hranice obviněnou dr. Miladu Horákovou, která kolem sebe seskupila několik osob a postavila se v jejich čele. Vedení této

skupiny si vytklo za cíl vybudovat další protistátní skupiny a za tím účelem vybudovalo síť t.zv. krajských důvěrníků.

V těsné spolupráci se skupinou dr. Milady Horákové vyvíjela protistátní činnost v podstatě shodnými metodami také protistátní skupina, kterou vedla obviněná Antonie Kleinerová.

S tímto ilegálním vedením byla spojena obviněná Františka Zemínová, která spoluřídila činnost protistátní skupiny na Karlovarsku, Mostecku, Litoměřicku a Ostravsku. V čele teroristické a pučistické skupiny v Cstravě byl obviněný Jan Buchal, který vypracoval plán ozbrojeného puče k násilnému svržení lidově demokratické vlády.

Další část vedení záškodnického spiknutí tvořili pravicevi sociální demokraté dr. Zdeněk Peška a Vojtěch Dundr, kteří z iniciativy Vojtěcha Beneše vytvořili protistátní organizaci "Československá nezávislá sociální demokracie". Tato skupina měla své vlastní spojení se západními agenturami, přičemž pro případ války se vybavila americkou vysílačkou a jinými špionážními prostředky britské tajné služby.

Další složkou protistátního spiknutí byla protistátní skupina obviněného dr. Bedřicha Hostičky, utvořená z reakčních příslušníků lidové strany. Obviněný dr. Hostička soustředil kolem sebe zbytky prvního ilegálního podzemí, které bylo odhaleno a zneškodněno koncem roku 1948, a použil pro svou činnost zbývajících ilegálních spojů církevní hierarchie na agenty USA Klinka, Chudobu a spol. a vatikánské kruhy. Jeho činnost byla přímo řízena střediskem americké špionáže přes agenta CIC ing. Žemlu, který byl československými soudy odsouzen v nepřítomnosti k trestu smrti pro zločin vraždy.

Poslední složku protistátního spiknutí tvořila skupina obviněného Záviše Kalandy, utvořená z trockistů. Tato skupina byla ve spojení s anglickou státní příslušnicí Mary Bakerovou

a americkou státní příslušnicí H. Fisherovou, redaktorkou United Pressu, a prováděla soustavnou špiónáž ve prospěch americké výzvědné služby za účasti skupiny Kleinerová - Pocl.

Špiónážní činnost prováděli obvinění za pomocí jednotlivých členů amerického, britského a francouzského velvyslanectví a cizích státních příslušníků.

Podle § 3 tr.ř. z r. 1873 účinného v době řízení a rozhodnutí bylo poviností soudu "přihlížet se s t e j n o u péčí k okolnostem k usvědčení i obraně obviněného příhodným", když nesporným smyslem tohoto ustanovení bylo zaměřit činnost soudu na zjištění s k u t e č n é h o s t a v u v ē c i jako předpokladu spravedlivého rozhodnutí. K témuž cíli směřovalo i ustanovení § 232 cit. zák., podle něhož byl předseda senátu "povinen pracovati k tomu, aby p r a v d a se vyšetřila" a ustanovení § 258 téhož zákona, které soudu přikazovalo "zkoumat důkazy co do jejich věrohodnosti a moci důkazní p e č l i v ě a s v ě d o m i t ě , jak jednotlivě, tak i v jejich vnitřní souvislosti".

Podle § 270 odst. 5 tr.ř. z r. 1873 bylo třeba v odůvodnění rozsudku "stručně, avšak u r ċ i t ě uvést, k t e r é s k u t e č n o s t i a z j a k ý c h d ū v o d ů pokládal soud za dokázанé nebo za nedokázané". Z tohoto požadavku vyplývá, že z odůvodnění rozsudku mělo být patrno též to, jak se soud vypořádal s obhajobou obviněných a jakými úvahami se řídil při hodnocení důkazů, zejména pokud si vzájem odpovídaly.

Podle uvedených zásad však bývalý státní soud v daném případě nepostupoval.

Především je nutno vytknout, že již odůvodnění rozsudku nesplňuje uvedené požadavky zákona. Skutková zjištění pojetá do rozsudku jsou na mnoha místech tak kusá, že z nich nelze

pochopit bližší časové, místní, osobní a věcné souvislosti, nezbytné pro posouzení účasti jednotlivých obviněných na činnosti, která je předmětem řízení. Tento nedostatek se projevuje v tom, že se v rozsudku bez bližší konkretizace hovoří o "dalších osobách", "jiných protistátních skupinách", "sabotážní, záškodnické nebo teroristické činnosti", "špiónážních zprávách" apod. O povrchním přístupu soudu k hodnocení obhajoby obviněných svědčí typicky odůvodnění reozsudku na str. 42, v němž se uvádí: "Někteří z obviněných však, jsouce usvědčeni, že při této své zločinné činnosti spekulovali na válce, snažili se vymlouvat". Na to pak soud uvádí, že vina obviněných i v tomto směru byla prokázána "písemným materiálem", aniž bylo konkrétně uvedeno, jaký materiál má soud na mysli. Soud dále v úvodu odůvodnění rozsudku sice vyjmenovává jednotlivé důkazy, na jejichž základě dospěl k závěru o vině obviněných, avšak v rozsudku pak dále až na vyjimky neuvádí, které skutečnosti a z kterých důkazů zjistil.

Soud dále v odůvodnění rozsudku neuvádí obhajobu obviněných v celé šíři a tak, jak byla jednotlivými obviněnými uplatněna a konstatuje doznání i těch okoliností, které obvinění skutkově buď vůbec nedoznali nebo jimž ve své obhajobě dávali podstatně jiný smysl; v důsledku toho pak soud obhajobu obviněných v celé šíři ani nehnadal. V odůvodnění rozsudku není obsaženo stanovisko soudu ani k dalším provedeným důkazům, zejména výpovědím těch svědků, jejichž výpověď prosívala obviněným. V důsledku těchto vad odůvodnění je rozsudek býv. státního soudu v mnoha směrech n e p ř e z k o u m a t e l - n ý .

Bývalý státní soud nepostupoval pečlivě a důsledně ani při výslechu obviněných a svědků a při protokolaci jejich výpovědí. V mnoha případech nebyl výslech obviněných a svědků

zaměřen k důležitým okolnostem, ač vyslýchane osoby podle jiných důkazů měly být na věci přímo zúčastněny nebo aspoň o dané okolnosti informovány. Soud nepostupoval důsledně ani po skončení jednotlivých výslechů, když obvinění - jak je patrno z protokolu o hlavním líčení - v mnoha případech nebyli "dotázáni, zda mají k výpovědi, kterou právě vyslechli, co připomenouti", ač takový postup přikazovalo ustanovení § 248 odst. 4 tr.ř. z r. 1873. Výpovědi obviněných a svědků jsou pak protokolovány často neurčité a nesouvisle, na některých místech zřejmě i v důsledku neopravených písářských chyb - dokonce nesrozumitelně.

Postupu řízení je posléze nutno vytknout, že soud neprovodil celou řadu důkazů, zejména výslechem svědků, jejichž provedení bylo nezbytně nutné k objasnění i základních okolností posuzovaného případu. Všechny uvedené nedostatky, jejichž konkretizace vyplýne z dalšího rozboru, ve svém souhrnu vyvolávají závahu pochybnost o tom, zda soud byl při projednávání a rozhodování této trestní věci veden snahou zjistit objektivní pravdu a že napadeným rozsudkem byl zjištěn skutečný stav věci.

Úvahy, na jejichž podkladě soud dospěl k závěru o vině obviněných, nemají v mnoha směrech oporu ve výsledcích provedeného řízení, jsou zřetelně jednostranné a v rozporu se základními zásadami trestního řízení, vycházejí i z předpokladu viny.

Již ze skutkových zjištění napadeného rozsudku, v nichž je konkrétně rozwáděna činnost jednotlivých obviněných (str. 1235), je zřejmo, že v daném případě nešlo o vzájemné spolčení všech obviněných, nýbrž o činnost různých na sobě nezávislých skupin, příp. pouze jednotlivců. Obvinění dr. Horáková a dr. Nestával byli podle výsledku řízení členy tzv. ilegálního výboru národně socialistické strany, do níž patřili dále František Dlouhý, inž. Šobr, dr. Čupera a dr. Račanský (inž. Šobr není

v rozsudku v tomto směru uváděn a naproti tomu jako člen této skupiny je v rozporu s výpověďmi obviněných i svědků uváděn dr. Václav Sýkora). Obvinění dr. Horáková a dr. Nestával nebyli v žádném styku s obviněnými Buchálem, dr. Hostičkou, dr. Křížkem, Dundrem a Kalandrou, přičemž nebyla prokázána ani jejich součinnost s obviněnou Zemínovou. Obviněného Buchala znali jen obvinění Zemínová a Přeučil. Jako samostatná se jeví i činnost obviněných Přeučila a Kleinerové a dále i obviněných Dundra a dr. Pešky a příslušníků lidové strany dr. Hostičky a dr. Křížka. Nějaká součinnost nebyla prokázána ani mezi příslušníky lidové strany dr. Hostičkou a dr. Křížkem, kteří se dokonce ani neznali. Vzhledem k těmto skutečnostem se zahrnutí činnosti všech 13 obviněných do rámce "vedení záškodnického spiknutí proti republice" jeví jako umělá konstrukce.

Vadný je závěr rozsudku i pokud jde o schůzku, k níž došlo v září 1948 na faře ve Vinoři a které se zúčastnili obvinění dr. Horáková, dr. Nestával a dr. Peška a dále býv. poslanec sociálně demokratické strany Vojtěch Beněš a funkcionář lidové strany dr. Jandečka. Podle zjištění rozsudku došlo na této schůzce k dohodě o společném postupu, jehož cílem mělo být zničení lidově demokratického zřízení a obnovení kapitalismu v našich zemích. Podle shodných výpovědí obviněných dr. Horákové, dr. Nestávala a dr. Pešky došlo na této schůzce k výměně názorů, když účelem schůzky bylo pohovořit si o tom, zda je nutno vytvořit společnou základnu, která by koordinovala postup příslušníků jednotlivých politických stran. Hovořilo se též o možnosti vytvoření jedné socialistické strany, avšak všichni přítomní měli k tomu negativní postoj. Výsledkem schůzky byla dohoda, že nebude vytvořena společná základna pro ilegální činnost příslušníků předúnorových politických stran a že příslušníci těchto stran budou postupovat samostatně. Opačný závěr napadeného rozsudku je proto v rozporu s tímto jednoznačným vyzněním provedených důkazů.

Rozsudek býv. státního soudu vadně přisuzuje činnost některých skupin, příp. jednotlivců všem třinácti obviněným, přičemž blíže neuvádí ani to, v čém konkrétně spočívaly metody a prostředky velezrádné činnosti obviněných, kteří obvinění se na jejich provědění podíleli a z kterých důkazů to bylo zjištěno. Tak z rozsudku nelze zjistit, kteří obvinění a jakým způsobem "dávali směrnice k maření nových výrobních forem na vesnici a rovrácení JZD", jak je uvedeno na straně 7 rozsudku. O zemědělských otázkách při hlavním líčení vypovídal obviněný Přeučil, který uvedl, že v tomto směru neměl žádných instrukcí přičemž zemědělským otázkám ani nerozuměl. Dále uváděl, že jeho spolupracovníci sami nepodnikali žádné akce a že je sám varoval před vměšováním do zemědělské politiky. Dále uvedl, že "o vyvolávání odporu mezi zemědělci proti JZD bylo dohodnuto, že se odporu nechá volný průběh" (č.l. 1061, 1063).

Náležitě objasněna nebyla ani otázka "organizování přípravy na oslabení a rozložení ROH". Podle výsledku řízení se o tato kovém zaměření činnosti hovořilo ve skupině příslušníků býv. nár. socialistické strany (dr. Horáková a dr. Nestával); když do ilégálního výboru byl přizván František Dlouhý, kterého obvinění požádali, aby vytvořil síť odborářských důvěrníků. Z výpovědi obviněných dr. Horákové a dr. Nestávala sice vyplývá, že obvinění uvažovali o potřebě oslabit politický vliv odborů, avšak nelze zjistit, co v této otázce bylo konkrétně dohodnuto a zejména, jaká činnost byla již skutečně podniknuta. Při hlavním líčení k této otázce vypovídal i svědek Josef Nedoma, který uvedl, že o odborech hovořil s obviněnými Kleinerovou a Pecklem, kteří souhlasili s jeho návrhem na federalizované ústředí odboru. Obviněný dr. Peška uváděl, že členové jeho skupiny moc odborů nechtěli zlomit ani seslabit, přičemž podle jejich programu měly být odbory ponechány v dosavadní podobě. Jako velký nedostatek důkazního řízení je nutno vytknout, že k uvedené

st
ěným,
metody
nění se
zjiště
n způso
nici
O
něný
strukci
že
e sám
edl,
hodnut
přípra
ta-
býv.
když
ho obv
Z vý-
yvá, že
rů,
odnuto
i hlavi
erý
Peclem,
í odbor
dborů
amu
ené

otázce nebyli vyslechnuti další obvinění a dále též svědek František Dlouhý, jehož svědectví bylo vzhledem k výpovědím obviněných dr. Horákové a dr. Nestávala mimořádně významné (František Dlouhý byl později odsouzen ve skupině dr. Čúpera a spol.).

Neobjasněna zůstala i otázka, jak obvinění organizovali "zastrašovací akce proti lidovým funkcionářům". Podle výsledků řízení byla v tomto směru aktivní pouze obviněná Zemínová, která přiznala, že na základě dopisu od dr. Huberta Ripky hovořila s Marií Vrabčovou o zastrašování funkcionářů a příslušníků KSČ na Ostravsku, přičemž na její žádost s ní napsala výhružný dopis, který Vrabčová pak odeslala. Zde však šlo zřejmě o izolovanou akci, o které ostatní obvinění ani nevěděli. Pokud jde o přípravu ozbrojeného puče, je z výsledků řízení patrno, že aktivitu v tomto směru vyvíjel pouze obviněný Jan Buchal, když o jeho činnosti a vůbec existenci byli informováni pouze obvinění Zemínová a Přeučil. Soud se vůbec nezabýval obhajobou obviněných dr. Horákové, dr. Nestávala, dr. Pešky, Dundra, Kalandry, dr. Hostičky a dr. Křížka, že byli zásadně proti teroristickým akcím a proti přípravě ozbrojeného puče.

Nedostatečně byla objasněna i konkrétní činnost jednotlivých obviněných.

Obviněná dr. Milada Horáková podle zjištění rozsudku přijala od dr. Petra Zenkla před jeho ilegálním odchodem za hranice pověření, aby spolu s obviněným dr. Josefem Nestávalem soustředila rozvratnou činnost proti republice a za tím účelem vešla v součinnost s elementy z řad pravicových sociálních demokratů a lidovecké reakce. Zahájila jednání s dr. Zdeňkem Peškou, informovala lidovce dr. Jandečku a z jejího podnětu došlo ke společné schůzce na faře ve Vinoři, kde se přítomní dohodli o společném postupu.

V srpnu 1948 založila protistátní skupinu, v níž soustředila reakčně orientované národní socialisty dr. Nestávala, dr. Čupéru, dr. Sýkoru a Račanského, k nímž byl brzy přizván i František Dlouhý. Tak byl vytvořen tzv. "ilegální výbor", který měl býv. reakčním příslušníkům strany národně socialistické poskytnout informace a direktivy k protistátní činnosti, a také připravit kádry pro okamžik zvratu zřízení. Jednotné direktivy dostávala obviněná s dr. Nestávalem již od dr. Zenkla a později od dr. Ripky. Podle těchto pokynů měly být podporovány teroristické skupiny, které se již vytvořily, měla se v masovém měřítku organizovat špionáž a sabotáž a měl být ostouzen režim lidové demokracie pro období tzv. "studené války".

Z podnětu obviněné byl v každém kraji ustanoven důvěrník, jehož úkolem bylo udržovat spojení s protistátními organizacemi a koordinovat jejich činnost. Obviněná sama převzala kraj České Budějovice, kde navázala spojení s býv. reakčními funkcionáři.

Obviněná udržovala spojení se zahraničím a to s dr. Petrem Zenklem a dr. Hubertem Ripkou a později i s Růženou Pelantovou, jimž podávala zprávy o své protistátní činnosti, přijímalu od nich pokyny a také jim zasílala různé špionážní zprávy. Spojení s nimi udržovala různými cestami, zejména též pomocí Anny Kvapilové přes francouzskou státní příslušnice Essertier a Nora Andersona.

Krátce po únoru 1948 se snažila umožnit dr. Zenklovi útěk za hranice a účinně pomohla k útěku dr. Ripkovi.

Z podnětu obviněné vypracoval obviněný dr. Hejda tzv. "program", který byl projednán nejen v tzv. "ilegálním výboru", ale i s dalšími protistátními skupinami, s nimiž obviněná navázala spojení, zejména s obviněnými Kleinerovou, Přeučilem a dr. Feclom. Tímto "programem", který obsahoval návrh na

oustře-
la,
izván
or",
ialistie
sti,
otné
. Zenkl
porovánj
masovér
n režim
černík,
uzacemi
j.
Petrem
ntovou,
la
y.
moci
rtier
i
v.
ýboru",
čilem
a

uspořádání hospodářských a politických poměrů po zvratu, bylo podle rozsudku prokázáno, že konečným cílem protistátní činnosti obviněné byla restaurace kapitalismu v naší zemi.

Soud v odůvodnění rozsudku konstatuje, že se obviněná k protistátní činnosti v souhlase s výpověďmi spoluobviněných dr. Nestávala, dr. Hejdy, Přeučila, Kleinerové a dr. Pešky, jakož i s výpověďmi svědků inž. Šobra, dr. Sýkory, dr. Čupery a Neumannové a ve shodě s písemnými doklady, doznaла. Popřela také skutečnosti, které jsou pro posouzení její viny bezpodstatné. Zejména popřela svůj postoj k lidově demokratickému zřízení a svou činnost v zahraničně politické komisi býv. strany národně socialistické. V tomto směru však byla usvědčena výpověď svědka dr. Kopeckého. Pokud popírala, že by od dr. Sýkory obdržela opis dopisu dr. Táborského, měl soud z výpovědi svědka dr. Sýkory za prokázáno, že opis dopisu syšel obviněné předal. Soud dále konstatuje, že se obviněná snažila zmenšit svou vinu i tvrzením, že velmi důležitou zprávu, kterou obdržela od Přeučila o obchodním spojení se SSSR, nezaslála do zahraničí, nýbrž že tato zpráva byla na základě jejího dozvědění u ní nalezena teprve po jejím zatčení. K tomu pak soud uvádí, že toto tvrzení je sice správné, avšak nemění nic na závažnosti její vyzvědačské činnosti, poněvadž doznaла, že by byla poslala za hranice každou zprávu, tedy i takovou, jež by cítelně poškodila naše hospodářství, a stačí, že takovou zprávu skutečně převzala.

Obviněná dr. Horáková v přípravném řízení i při hlavním líčení doznała, že její činnost směřovala ke svrzení lidově demokratického zřízení, popírala však, že by činnost její skupiny nabyla nějakého většího rozsahu, pokud jde o provedení konkrétních akcí, neboť v tzv. "výboru" byli ještě ve stadiu, kdy si chtěli ujasnit, s čím vlastně souhlasí, jakým

způsobem chtějí poměry změnit a co by chtěli udělat, aby docílili zvratu poměrů (č.l. 997). Byli si vědomi toho, že vnitřními silami se nedá zvrat docílit; počítali se souhrou světových událostí a proto chtěli vyčkat příhodnějšího okamžiku. Ve skupině se hovořilo o možnosti utvoření středoevropské federace a o volbách pod mezinárodní kontrolou, s čímž však ona nescuhlasila (č.l. 1005). V protokolaci její výpovědi při hlavním líčení je sice uvedeno, že "ve svých koncepcích počítali s válkou", avšak na jiných místech jsou protokolována vyjádření obviněné v tom smyslu, že "stojí na mírovém stanovisku", že je "odpůrcem války", že "nechtěla, aby republika přišla do područí západních imperialistů" apod. V přípravném řízení při výslechu dne 12. 11. 1949 obviněná uváděla, že byla zcela otevřeně proti jakékoliv ilegální činnosti, jelikož neviděla její účel a také se v tomto směru otevřeně vůči všem vyjadřovala (č.l. 11 os. vyšetř. svažku).

Soud se nezabýval obhajobou obviněné v celé šíři a při hodnocení provedených důkazů se důsledněji nezaměřil na rozlišení, v kterých směrech nabylo jednání obviněné již fórem konkrétní činnosti ve smyslu obžaloby a kde zůstalo jen v úrovni rozhovorů. Vzhledem k obhajobě obviněné bylo třeba podrobněji se zabývat otázkou, zda názory obviněné byly ve všech sněrech shodné s ostatními, kdy šlo jen o vyslovené stanovisko, kdy byla ve skupině učiněna nějaká konkrétní dohoda o budoucí aktivní činnosti a kdy taková činnost byla skutečně prováděna.

Nedostatek důkazního řízení je nutno spatřovat v tom, že nebyli vyslechnuti svědci František Dlouhý a dr. Račanský, kteří podle zjištění rozsudku byli také členy tzv. "ilegálního výboru" a dále svědci Zink, Žabloudil a Hešík, s nimiž obviněn podle zjištění rozsudku zavázala spojení a informovala je, že jde o konspirativní činnost podle pokynů dr. Zenkla. Vyslechnu-

by docí-
vnitř-
svě-
zemžiku.
ské fe-
řák ona
při
h počí-
vána
tanovis-
išla
řízení
a zcela
viděla
y jadřova
a při
a
iž foren-
n v úrov-
podrobne
ch směre
, kdy
icí
ováděna.
tom, že
ský,
gálního
obviněn-
je, že
slechnu

měl být také svědek dr. Kašpárek (spojení se Zenklem a Ripkou). Velmi závažným nedostatkem bylo opomenutí výslechu svědka dr. Jeřábka, na nějž se podle zjištění rozsudku skupina dr. Horákové obrátila po zatčení obviněného dr. Pešky, a dále svědka dr. Jandečky, který byl účastníkem schůzky na faře ve Vinoři.

Obviněný dr. Josef Nestával podle zjištění rozsudku spolu s obviněnou dr. Horákovou přijal od dr. Zenkla pověření k jednání s exponenty pravicových sociálních demokratů a reakčních lidovců a zúčastnil se společné schůzky ve Vinoři. Po zatčení obviněného dr. Pešky vyjednával s jeho nástupcem dr. Jeřábkem. Stal se politickým vedoucím protistátní skupiny, kterou s dr. Horákovou založil, zúčastnil se všech schůzek vedení této skupiny a byl pověřen funkcí důvěrníka v pražském kraji. Měl své důvěrníky, jímž dával instrukce, jak podchytit další osoby pro protistátní činnost a snažil se do této činnosti zapojit co nejvíce protistátních skupin.

Především navázal spojení s ing. Františkem Klímou, který vedl protistátní skupinu tzv. "Hospodářská rada". Již na první schůzce této skupiny byl pověřen jejím politickým vedením a od skupiny pak přejímal hospodářské elaboráty a významné špiónážní zprávy. Od ing. Klímy převzal program jeho skupiny nazvaný "Za svobodné Československo", jehož uskutečnění mělo mít za následek návrat ke kapitalismu, zrušení pozemkové reformy, odstranění lidové správy a vyloučení marxistických stran z politického života. Tento program přednesl ve vedení své protistátní skupiny. Ing. Klímovi podával informace o obsahu dopisů od dr. Ripky a dr. Zenkla a dal mu příkaz ke sbírání špiónážních zpráv.

V. září 1948 navázal spojení s obviněným Františkem Přeučilem, který ho informoval o existenci teroristických skupin na

Ostravsku a Mostecku a žádal ho o doporučení vojenské osoby, která by tyto skupiny řídila. Tak byly tyto teroristické skupiny zapojeny na samotné ústřední vedení.

Navázal také styk se skupinou obviněné Antonie Kleinerové která se podřizovala vedení ilegální činnosti, kterou obviněný představoval jako jeden z vedoucích činitelů.

V dubnu 1949 se sešel s obviněným dr. Oldřichem Pecllem, který byl ideovým vůdcem skupiny obviněné Kleinerové. Dr. Pecl mu oznámil, že vypracoval memorandum pro americké vývyslanectví a informoval ho o své protistátní činnosti.

Dále obviněný dr. Nestával navázal spojení s bývalým výslandcem dr. Jaromírem Kopeckým, který mu sdělil, že prostřednictvím francouzského nebo švýcarského výslanectví odesílá emigraci špiónážní zprávy, informoval ho o své protistátní činnosti a jednal s ním o vybudování špiónážní ústředny v Řezně.

Z podnětu obviněného vypracovala dr. Horáková a ing. Šobr zprávu pro dr. Zenkla a dr. Ripku, v níž žádali o zaslání pokynů a sdělení, kdy mohou počítat se zásahem západních mocností. Od dr. Ripky a dr. Zenkla obdržel postupně po dvou informačních dopisech.

Kromě toho obviněný rozvíjel špiónážní činnost, když především spolupůsobil při redakci zpráv, které vyplynuly z jednání celého výboru. Sám získal od ing. Klímy celkem 8 velmi závažných špiónážních zpráv politického, hospodářského a vojenského rázu.

Soud v rozsudku konstatuje, že obviněný dr. Nestával trestnou činnost v podstatě doznal, přičemž byl usvědčen i výpověďmi obviněných a svědků inž. Františka Klímy, inž. Karla Šobra, Rudolfa Zenkla a dr. Josefa Čúpy. Podle odůvodnění rozsudku obviněný popřel pouze to, že dal inž. Klímovi příkaz, aby

o činnosti "Hospodářské rady" informoval obviněnou Zemínovou a aby jí vyřídil, že má dát na sebe pozor. V tomto směru však byl podle závěru soudu usvědčen svědkem inž. Františkem Klímou. Soud dále konstatoval, že obviněný popíral, že s ním obviněný Přeučil hovořil o vojenské osobě pro své protistátní skupiny, byl však v tomto směru obviněným Přeučilem usvědčen. Tyto okolnosti byly ostatně podle názoru soudu "celkem podružného rázu a pro posouzení viny obviněného a celého rozsahu nerozhodné".

Uvedené hodnocení obhajoby dr. Nestávala je nedostatečné a nepřesvědčivé. Především je třeba poukázat na to, že právě v poskytnutí oněch informací Františkem Přeučilem soud spatřoval moment, jímž byly "teroristické skupiny na Ostravsku a Chomutovsku zapojeny na samotné ústřední vedení". Obviněný však nad rámcem obhajoby citované v rozsudku dále namítal, že se nespolčil se všemi obviněnými, přičemž obviněné Buchala, dr. Hostičku a dr. Křížka vůbec neznal, obviněné Dundra a Kalandru znal jen z předválečné doby, po roce 1945 se s nimi setkal jen náhodně a o jejich činnosti se dověděl až při hlavním líčení. Popřel, že by při debatách v tzv. "výboru" připouštěli eventualitu války, kterou považovali naopak za vyloučenou.

Rozhodně popřel i jakoukoliv účast na špiónážní, sabotážní nebo teroristické činnosti, když v tomto směru uváděl, že funkci krajského důvěrníka přijal jen proto, aby rozvíjení takové ilegální činnosti naopak zabráňoval. Dále namítal, že si nezvolil žádné důvěrníky, kterým by dával instrukce pro protistátní činnost a že neřídil ani činnost obviněné Kleinerové, kterou se naopak snažil před rozvíjením protistátní činnosti varovat. Popřel i to, že by s ním dr. Kopecký jednal o výbudování špiónážní ústředny v Řezně.

Jako nedostatek důkazního řízení je nutno vytknout, že k činnosti obviněného dr. Nestávala soud vůbec nevyslechl obviněné Kleinerovou a dr. Peclou. Stejně tak výpověď svědka dr. Kopeckého nebyla vůbec zaměřena na objяснění křížovoru, při němž měl svědek obviněného informovat, resp. s ním jednat o špionážní ústředně, ač o této okolnosti vypovídal v přípravném řízení. Se zřetelem na vzniklou důkazní situaci měli být dále vyslechnuti svědci Šavrda a arch. Kalina, kteří měli být obviněným ustanoveni důvěrníky pro protistátní činnost, a dále svědek inž. Paleček, kterému obviněný měl naznačit, že je zapojen do ilegální organizaci. Stejně jako u obviněné dr. Horákové, měli být i k činnosti obviněného dr. Nestávala vyslechnuti též svědci dr. Jeřábek a dr. Janděčka. Soud dále nesprávně konstatoval, že obviněný popřel správnost svědectví inž. Klímy jen pokud jde o poskytnutí informace obviněné Zemínové, neboť z protokolu o hlavním líčení je patrno, že obviněný popřel správnost tohoto svědectví ve větším rozsahu. V uvedeném směru bylo proto třeba provést další důkazy, zejména výslechem svědků Rudolfa Vrkoče a Josefa Třešky. Nezhodnoceno zůstalo i tvrzení obviněného, že program vypracovaný dr. Hejdou nebyl v ilegálním výboru nikdy projednáván, jakož i obhajoba, že špionážní činnost zásadně odmítl a že odmítl i vzkaz Ambrožův (č.l. 1024).

Obviněný dr. Jiří Hejda podle zjištění rozsudku po roce 1945 vystupoval proti znárodnění a v celé řadě článků propagoval požadavky zvýšení výroby lehkých spotřebních statků, poněvadž věděl, že to ve svých důsledcích znamená hospodářské připoutání republiky ke kapitalistickým státům. Veškerá jeho snaha do února 1948 směřovala k tomu, aby bylo zabráněno cestě k socialismu. Po únoru 1948 pod maskou loyalty, kdy slíbil spolupráci na výstavbě socialismu a bylo mu proto poňecháno členství v Ústřední plánovací komisi, zneužil svého přístupu

k informacím o hospodářské situaci v ČSR a v pravidelných intervalech dodával dr. Palivcovi špionážní zprávy. V těchto zprávách vyzrazoval poznatky a statistická data o československé výrobě, aby usnadnil imperialistickým státům provádění diskriminační politiky a snižoval obrannou schopnost ČSR. Dr. Palivec odesílal tyto zprávy prostřednictvím tajemnic velvyslanectví USA Louisy Schaffnerové a Mary V. Trentové v Praze do zahraničí za soudobou velvyslance USA Jacobse. V dubnu 1949 navázal spojení s jádrem protistátního spiknutí, když se sešel s obviněnou dr. Horákovou a nabídl jí vypracování hospodářského programu, který v červnu 1949 dr. Horákové také předal. Realizace tohoto programu by znamenala restauraci kapitalismu, neboť mělo být odstraněno znárodnění průmyslu, přičemž bylo doporučeno pronikání zahraničního kapitálu.

Ještě v létě 1949 předal důležitou špionážní zprávu o československém hospodářství obviněné dr. Horákové.

Podle zjištění rozsudku viděl obviněný možnost zvratu poměrů jen v nové válce, a proto veškerou rozvratnou a špionážní činnost zaměřil k podpoře těchto snah.

Soud v rozsudku konstatuje, že se obviněný k trestné činnosti doznal tak, jak byla zjištěna také z výpovědí ostatních obviněných a svědků a z písemného materiálu; tyto důkazy však konkrétně neuvádí, takže rozsudek je v tomto směru nepřezkoumatelný. V rozsudku je rozpor v tom směru, že při líčení skutkových okolností týkajících se obviněného dr. Hejdy se uvádí, že vypracování hospodářského programu obviněný dr. Horákové sám "nabídl", zatím co v popisu činnosti obviněné dr. Horákové je uvedeno, že k vypracování onoho programu iela "podnět" tato obviněná.

Obviněná Františka Zemínová se podle zjištění rozsudku po únoru 1948 snažila navázat spojení s býv. funkcionáři národně socialistické strany, kteří uprchli do zahraničí. Toto spojení jí zprostředkoval nejprve agent americké špiónážní služby Jiří Corn, jehož pomocí poslala do Paříže Antonínu Bartošovi řadu dotazů, a do USA řadu špiónážních zpráv. Mezi těmito zprávami byla též zpráva o "určitém zákroku bezpečnostních orgánů". Další agent CIC František Ambrož jí v listopadu 1949 písemně potvrdil, že její zprávy odevzdal Zenklovi a Pelantové. Jiří Corn jí pak řekl, že zprávy do zahraničí dopravují dva špioni, vyslaní CIC, z čehož obviněná poznala, že zahraniční emigrace je v nejúžší spolupráci s americkou výzvědnou službou.

Další spojení se zahraničím navázala obviněná pomocí Vladimíra Rodovského, po němž zaslala do USA vzkaz a žádala, aby bylo vysíláno smluvené heslo tzv. "Hlasem Ameriky", což se také stalo a obviněná se podle daného pokynu řídila ve své další protistátní činnosti.

Obviněnou navštívil Antonín Vála z Mostu a svěřil se jí, že organizuje protistátní rozvratnou skupinu společně s inž. Zvěřinou. Obviněná ho napomínala, aby pracovali opatrně a v malých skupinách, nejlépe v systému "trojek". Podobně ji navštívil František Maxa z Chomutova a svěřil se jí, že podle "trojkového systému" vybudoval rozvratnou skupinu na Chomutovsku. Stejné pokyny pro rozvratnou činnost dávala obviněná Votrubové a Rykovské z Plzně a Václavu Justovi pro Karlovarsko.

V rozsudku se dále uvádí, že obviněná Zemínová nejmocněji zapůsobila na spoluobviněného Jana Buchala, s nímž se celkem 4x sešla. Tento obviněný se jí svěřil, že se pokusí o ilegální odchod za hranice, avšak na její výzvu se rozhodl

z sudku
áři
ičí.
špionáž
ntoninu
v.
ku
rož
že
moci
ádala,
", což
a ve
l se
ečně
i
ek".
řil se
u sku-
nost
u Justo-
ejmocně
se
okusí
rozhodl
zůstat v republice a připravovat ozbrojený puč. Obviněná se ho snažila přesvědčit o lepších vyhlídkách západních mocností v případné válce a předala mu knihu "Hirošima", aby posílila jeho víru ve vítězství imperialistických mocností. Pokud jednala s vedoucími teroristickými skupinami, nestavěla se zásadně proti jejich činnosti, ale snažila se je přesvědčit o tom, že izolované a předčasné provedení pučistické akce nemá vyhleděk na úspěch a že je proto třeba, aby takové akce byly provedeny ve vhodný čas. Tuto vhodnou dobu pak viděla v ozbrojené intervenci západních států.

Obviněné se dostal do rukou také dopis dr. Huberta Ripky s pokyny pro protistátní činnost, které tlumočila dále Valerii Brabcové. Podle těchto pokynů s Brabcovou napsala text výhružného dopisu, který Brabcová rozeslala veřejným a politickým funkcionářům.

V rozsudku se posléze uvádí, že obviněná Zemínová byla od února 1948 až do svého zatčení v listopadu 1949 ve styku s různými protistátně činnými osobami, které se na ni obracely, aby si od ní vyžádaly direktivy a pokyny pro svou zločinnou činnost. Obviněná jim je dávala a svou autoritou posílovala jejich odhadlost pracovat proti lidově demokratickému zřízení.

Soud v odůvodnění rozsudku konstatuje, že obviněná Zemínová se v podstatě doznaла k trestné činnosti tak, jak byla zjištěna. Popřela pouze to, že dala podnět obviněnému Buchalovi k založení teroristické skupiny, avšak v tomto směru byla usvědčena jednak výpovědí obviněného Buchala, přičemž i z její vlastní výpovědi bylo zjištěno, že zásadně nebyla proti způsobu teroristické činnosti Buchalovy a jiných, nýbrž pouze proti tomu, aby tyto osoby podnikly nějakou akci ukvařeně. Z toho důvodu poslala Buchala, Válu a Maxu za obviněným přeučilem, aby jejich činnost usměrníl.

Ani u této obviněné soud nekonstatoval její obhajobu v celé šíři a nehodnotil na podkladě provedených důkazů. Přitom neprovedl celou řadu důležitých důkazů nezbytných pro ověření skutkových okolností činnosti obviněné.

Obviněná Zemínová již ve své výpovědi v přípravném řízení i při hlavním líčení uváděla, že ji nikdo k protistátní činnosti nevybízel, že nepočítala se zvratem státního zřízení, ale s dohodou mezi stranami a že sama nikdy žádnou činnost neorganizovala, neboť vždy za ní ostatní přišli s hoto-vou věcí. Tak tomu bylo i v případě Františka Maxy, který se jí sám svěřil, že buduje organizaci, i v případě Jana Buchala, jehož jednání považovala za neseriózní. Inž. Zvěřin a Buchala poslala za obviněným Přeučilem proto, aby se její činnosti zamezilo. Jan Buchal na ni působil jako člověk "vyšinutý" a jeho plány se jí jevily tak nebezpečné, že dokonce uvažovala o tom, zda nemá učinit oznamení bezpečnosti. Knihu "Hiroshima" mu dala jen proto, aby ho přesvědčila, že válka nebude. O ilegální činnosti hovořila pouze s obviněným Přeučilem, který se jí svěřil, že pracuje také k obnovení národní social. strany, přičemž se spolu dohodli na určité konspirativní činnosti. S Kleinerovou nebyla v přátelském styku a když zjistila, že je protistátně činná, varovala ji, aby byla opatrná. S obviněnou Horákovou se setkala po únoru 1948 pouze jednou, kdy jí Horáková řekla, že se nedá nic dělat, že režim je pevný (č.l. 1050), že pro žádné akce nejsou mezinárodní podmínky (č.l. 80 os. vyšetř. svazku).

Soud v rozsudku vůbec nehnědotí výpověď obviněné o součnosti se spoluobviněným Přeučilem, ač její výpověď je v tomto směru značně významná. Totéž je nutno vytknout i pokud jde o jednání obviněné s inž. Klímou, který obviněnou usvědčoval že jí vyřízoval vzkaz od obviněného Nestávala, (aby se nezúčastnila žádné ilegální činnosti a nevydávala se v nebezpečí

zatčení, poněvadž se s ní počítá zase ve vedení strany). Obviněná tuto skutečnost popírala. Nezhodnocena zůstala i ta část výpovědi obviněné, v níž hovořila o majoru Královi, důvěrníku z Kladna Marxovi a poslanci Tichotovi (č.l. 1052).

Podstatnou vadu řízení je nutno vytknout v tom směru, že soud výbec nevyslechl jako svědky osoby, s nimiž obviněná podle zjištění rozsudku v rámci protistátní činnosti přicházel do styku, zejména inž. Zvěřinu, Josefa Maxu, Votrubovou, Říkavskou a Václava Justa. Vyslechnut měl být i svědek Mareš, který jí předal dopis od dr. Ripky, obsahující pokyny pro protistátní činnost (č.l. 1047). Nezbytně nutno bylo vyslechnout i Valerii Brabcovou, s níž obviněná podle rozsudku sepsala text výhružného dopisu. Bylo třeba vypořádat se i s obhajobou obviněné v tom směru, že zpráva, kterou poslala do zahraničí prostřednictvím Jiřího Čorna, se týkala jen poměrů v čsl. socialistické straně a proto neobsahovala žádné státní tajemství.

Obviněný František Přeučil podle zjištění rozsudku rozinul po únoru 1948 rozsáhlou protistátní činnost. Illegálním výkorem příslušníků nár. soc. strany byl pověřen vedením protistátní činnosti v kraji Hradec Králové a Pardubice, vytvořil rozvětvenou špionážní síť, z níž čerpal řadu špionážních zpráv. Vytvořil řadu protistátních skupin, jimž dával přesné úkoly, nezi nimiž byl také pokyn k rozvratné činnosti proti zakládání jednotných zemědělských družstev.

Od obviněné Zemínové přijal pokyn k organizování a usměření činnosti protistátních skupin na Chomutovsku a zejména na Ústecku. Na obviněného Jana Buchala působil v tom směru, aby předčasně nevylákal teroristickou akci a usiloval o to, aby jeho činnost byla koordinována s činností jiných teroristických skupin, k jejichž akcím spatřoval nejvhodnější

okamžik v době, kdy by došlo k útočné válce proti ČSR. Proto se také snažil získat pro Buchalovu skupinu vojenského velitele.

Obviněný podle rozsudku vyzvídal a vyzrazoval všechny skutečnosti, které v zájmu politickém, vojenském a hospodářském zůstat utajeny a všechny tyto zprávy předával obviněné Kleinerové a inž. Klímovi. Jednu velmi důležitou zprávu o vztazích s SSSR předal obviněné dr. Horákové. Zúčastnil se činnosti protistátní skupiny tzv. "Hospodářská rada", v níž mu byl svěřen úsek živnostensko - obchodnický pro který si vytvořil zvláštní skupinu.

Již ze skutečnosti, že obviněný popřel, že dával pokyn k rozvratné činnosti proti jednotným zemědělským družstvům (č.l. 1061) plyně, že soud neprávem konstatoval jeho úplné doznaní. Naproti tomu je nutno konstatovat, že doznaní obviněného bylo rozsáhlejší než jsou skutková zjištění pojata v rozsudku. K prověření jednotlivých i značně závažných tvrzení obviněného Přeučila měl soud vyslechnout zejména svědky Adama a Maxu z Chomutova a to též k jejich tvrzení, že "mají napojení na vlastní štáb" a dále k objasnění osoby, která byla pojata jako "spojka Karel" (č.l. 1056). Dále bylo nutno vyslechnout svědkyni Novákovou a jejího příbuzného Sýkoru (č.l. 1055), jejichž prostřednictvím si obviněný ověřoval informace obviněného Buchala, stejně jako redaktora Legnera (č.l. 1057), který obviněného informoval v tom smyslu, že jistý Doležal pracuje ilegálně a používá krycí jméno Karel Werner. Doležal totiž podle výpovědi obviněného mu nabízel spolupráci v ilegální činnosti, na žádost obviněného odeje do Ostravy "vyřídit věc s vojenskou osobou" a pak obviněném sdělil, že ve skupině se objevil "jakýsi Jarda". Osoba vystupující pod jménem Karel Werner i "agent Jarda" (Jaroslav Hořejš) nebyly v řízení vůbec objasněny.

Obviněný Jan Buchal se podle zjištění rozsudku rozhodl vytvořit rozsáhlou teroristickou organizaci na Ostravsku po rozmluvě s obviněnou Zemínovou, když předtím měl v úmyslu cestovat ilegálně do zahraničí. Do své organizace získal řadu osob z bývalých členů SNB i armády, přičemž skupina byla vybavena zbraněmi. Požádal obviněnou Zemínovou, aby mu pomohla navázat spojení s jinými ilegálními skupinami a byl v tomto směru poslán za obviněným Přeučilem, když mu Zemínová sdělila poznávací heslo. S obviněným Přeučilem pak jednal a uznal nutnost podřídit svou skupinu rozkazům ze zahraničí. Též s ním dojednal, že k udržování styků mezi jeho a Přeučilovou skupinou k němu bude vyslána osoba, což se později stalo, neboť Přeučil k němu vyslal Karla Wernera.

Obviněný dále navázal spojení pomocí agenta Jaroslava Hořejše přes tzv. "Radu svobodného Československa" s americkou špiónážní ústřednou v Německu. Werner informoval o své protistátní skupině a přípravách k puči, jmenoval mu některé členy skupiny a informoval ho o spojení na celostátní ústředí protistátních skupin, jakož i o svém spojení s obviněnou Zemínovou.

Obviněný Buchal dal podle zjištění rozsudku osobám, jež tiskal, příkazy k vytvoření samostatných protistátních teroristických skupin, které všechny společně měly provést protistátní puč. K tomu účelu vypracoval podrobný plán na obsazení nejdůležitějších míst v Ostravě, připravoval provolání ke dvěma vyslanectvím cizích států, v nichž žádal ozbrojenou intervenci, o pomoc letadel a připravil též řadu provolání k občanstvu. Na obviněném Přeučilovi se domáhal vyslání vysokého důstojníka k odbornému vedení své protistátní skupiny.

Soud v rozsudku konstatoval, že se obviněný k trestné zinnosti doznał a pouze se snažil svou vinu zlehčit poukazem

na ovlivnění obviněnou Zemínovou. Podle názoru soudu však obviněný, i když na něj Zemínová měla jistě neblahý vliv, jednal z vlastní iniciativy a sám vypracoval postup pro své teroristickou činnost, přičemž jeho námitku, že neznal agenční "Jardu", považoval soud za nerozhodnou. Návrhu obhájce, aby byl zkoumán duševní stav obviněného Buchala, soud nevyhověl poněvadž podle jeho závěru nevznikly pochybnosti o tom, že by obviněný trpěl duševní poruchou, kterou by mohla být vyloučena jeho příčetnost. V tomto směru soud poukázal na to že obviněný celým svým jednáním, svou logickou, i když ponervózní výpovědí, nezávadil k takovým pochybnostem důvodu, když i celá jeho trestná činnost svědčí o tom, že v ní pokoučoval se zralou rozvahou a jasným vědomím cílů, které sledoval prostředků, jimiž těchto cílů chtěl dosáhnout.

Závěry soudu o vině obviněného Jana Buchala, jehož činnost byla podle zjištění rozsudku mimořádně závažná, jsou značně nepřesvědčivé, poněvadž spočívají v podstatě jen na doznamí obviněného a na několika nepřímých důkazech (výpovědi obviněných Zemínové a Přeučila), ač o skutečné, nejen zamýšlené - činnosti obviněného bylo možno vyslechnout celou řadu osob, které obviněný ve své výpovědi jmenoval. mě osob, které byly uvedeny výše při hodnocení činnosti obviněného Přeučila, měli být soudem vyslechnuti svědci Polonský, Gola, Mýlek, Sýkora, Žídek, Stránský, Fiala, Vaclík, Košář, Růžička a další, jejichž jména měla být zjištěna podrobněji výslechem obviněného. Vzhledem ke skutečnostem, na něž upoříval obhájce obviněného (duševní choroby v rodině), i vzhledem k celkovému charakteru činnosti obviněného a jeho mimořádné aktivitě, svědčící o nápadné a daným podmínkám měřené smělosti, měl soud pečlivěji uvážit i otázku posouzení duševního stavu obviněného.

Obviněná Antonie Kleinerová podle zjištění rozsudku vytvořila po únoru 1948 za spolupráce Růženy Pelantové protistátní skupinu, do níž zapojila Andělina Šulíka a Josefa Nedomu a dále obviněného dr. Oldřicha Pecla. K tomuto jádru postupně připojovala další osoby, jež tvořily zvláštní protistátní skupiny. Tak byly z jejího popudu vytvořeny protistátní skupiny na Hlušinsku, Opavsku a Jesenicku. Při své protistátní činnosti se řídila pokyny dr. Huberta Ripky, které její skupina rozmnožovala a používala pro instruování ostatních protistátních skupin i jednotlivců. Udržovala spojení s obviněným Přeučilem, který podle jejích instrukcí řídil skupiny na Ostravsku a Pardubicku. Od Přeučila také převzala asi 3 - 4 špiónážní zprávy a program, vypracovaný obviněným dr. Hejdou, a slíbila mu získat pro jeho skupinu osobu s vojenským výcvikem. Byla ve styku s obviněnou dr. Horákovou, s níž koordinovala činnost protistátního spiknutí, která sama tytvořila.

Spolupůsobila při ilegálním odchodu Růženy Pelantové za hranice, když Pelantová odešla z popudu její skupiny, aby navázala spojení s význačnými činiteli západních mocností, které měly poskytnout pomoc v rozvratné činnosti proti republice. Umožnila útěk také Josefě Votočkové a navázala styk s dvěma agenty cizí zpravodajské služby "Otíkem a Rudou". Od září 1948 udržovala styk s A. Kvapilovou, která jí z Norska posílala štvavé časopisy, jež dále rozšiřovala. Asi v dubnu 1949 se pokoušela opatřit součástky pro vysílací stanici a pro tuto stanici pak obstarala úkryt.

Kromě této činnosti se obviněná Kleinerová i všichni členové její skupiny zabývali rozsáhlou vyzvědačskou činností, kterou obviněná řídila. Shromáždila mnoho důležitých zpráv, zejména z průmyslu, dále zpráv politických i vojenských, které odeslala za hranice, když je upravila s obviněným

dr. Peclém. Některé zprávy, předávala obviněnému dr. Peclovovi, který je dále předával obviněnému Kalandrovi a ten Mary Bakerové.

Spolupůsobila při odeslání čtyř memorand do ciziny, z nichž první, vypracované dr. Peclém, bylo adresováno Organizaci spojených národů, druhé, vypracované rovněž dr. Peclém, americkému velvyslanectví, třetí, vypracované Andělem Šulíkem, bylo adresováno tzv. "Radě svobodného Československa" a čtvrté, které vypracoval opět dr. Pecl, bylo adresováno pánovi Rooseveltové. Všechna memoranda byla snůškou pomluv o lidově demokratickém zřízení a obsahovala žádost o interci. Obviněná spoláhala na válku, přičemž byla se svými společníky rozhodnuta postavit se v případě války na stranu nepřítele.

Rovněž u obviněné Antonie Kleinerové vycházel soud z jejího úplného dozvědání, přičemž jen povšechně poukázal na "ostatní" provedené důkazy. Zjištěním pojatým do rozsudku je nutno vytknout v mnoha směrech nejasnost a nekonkrétnost. Tak z rozsudku není patrné, které "další osoby" se postupně připojily k jádru protistátní skupiny obviněné, které osobou tvořily skupiny na Hlučínsku, Opavsku a Jesenicku, které z těchto osob a jakým způsobem obviněná instruovala podle pokynů obsažených v dopise dr. Huberta Ripky, jaký byl obsah špionážních zpráv převzatých od obviněného Přeučila, jakým způsobem koordinovala svou činnost s činností protistátního spiknutí, jaký styk navázala s dvěma agenty cizí zpravidelské služby "Otíkem a Rudou", jakým způsobem se pokoušela opatřit součástky pro vysílací stanici a jaký úkryt pro ni nakonec obstarala. Obviněná ve svých výpovědích uváděla řadu osob, s nimiž při rozvíjení své činnosti přišla do styku (J. Štědroň z Hlučína, Jaroslav Bureč a N. Krejčí z okresu Jeseník, N. Mareš, N. Náplava z Horního Benešova, Jan Děd z Plzeňska).

čr. Franc, Josef Vopařil, Neumannová a další), avšak žádná z těchto osob nebyla soudem vyslechnuta, ač to bylo v zájmu objasnění rozhodných okolností případu nezbytné. K výpovědi obviněné se vyjádřil jen obviněný Přeučil během jejího výslechu (č.l. 1093) a dále obviněná dr. Horáková jen k dopisu od dr. Ripky (č.l. 1096), tedy nikoliv k celé obsáhlé výpovědi, podle níž měla být činnost obou obviněných koordinována. Ostatní obvinění, jichž se výpověď obviněné Kleinerové týkala (Pecl, Kalandra) se k její výpovědi vůbec nevyjádřili. Nebyli vyslechnuti ani Andělín Šulík a "další osoby", o nichž se hovoří v rozsudku.

Obviněný dr. Oldřich Pecl se podle zjištění rozsudku po únoru 1948 rozhodl pracovat ke zničení lidově demokratického střízení a pro obnovu kapitalismu, když zjistil, že veškeré naděje na zvrat legální cestou jsou ztraceny. S obviněnou Kleinerovou a dalšími osobami vytvořil protistátní skupinu, která spekulovala s válkou a měla pro tento případ organizovat protistátní živly, jež měly v zájmu nepřítele plnit úkoly páté kolony. Jednak v této skupině a jednak ve spojení s obviněným Závišem Kalandrou prováděl širokou špionáž ve prospěch západních imperialistů, aby je podpořil v jejich válečném úsilí. Od prosince 1948 do června 1949 dodal anglickým a americkým špionážním ústřednám za pomocí obviněného Kalandry asi 100 špionážních zpráv, obsahujících zprávy z oblasti hospodářské, politické a vojenské. Mezi nimi byla řada zpráv, obsahujících státní tajemství zvláště důležitá. Kromě toho vyzradil cizí možnosti adresy určitých firem, které pomáhaly našemu ministerstvu zahraničního obchodu prolamovat diskriminační politiku USA se zevřením, aby proti těmto firmám byl učiněn zákrok. Seznámil se také s redaktorem New York Times Schmidtem, kterého informoval o cílech protistátní organizace a požádal ho, aby imperialistický agent Lockhart ještě více prohloubil své štvání v rozhlasu.

Stýkal se též s členem jugoslávského velvyslanectví v Praze dr. Ivo Murkem, kterého informoval o různých politických událostech a o poměrech ve výrobě, zejména v dolech, takže vyzradil skutečnosti utajované v zájmu republiky.

Výpracoval memorandum tzv. československé demokratické opozice, které bylo dodáno přes dr. Palivce a další osoby velvyslanectví USA. Dále spolu s obviněnou Kleinerovou výpracoval memorandum pro tzv. "Radu svobodného Československa" které bylo odesláno dr. Zenkovi a Pelantové. Znal celý rozsah protistátní činnosti obviněné Kleinerové a převzal od ní do úschovy bíanko formuláře občanských legitimací pro potřebu protistátní organizace. Stejnopisy špiónážních zpráv, jíkož i písemné zprávy a pokyny ze zahraničí i další doklady o své protistátní činnosti shromáždil v jakémsi archivu, který zakopal na své zahradě, aby v případě zvratu mu sloužily jako dokument o jeho odbojové činnosti.

Soud vycházel z předpokladu, že obviněný trestnou činnost doznal a pokud popíral některé skutečnosti, byl usvědčen obviněnou Kleinerovou. Skutková zjištění pojatá do rozsudku trpí rovněž nekonkrétností, zejména pokud jde o označení osoby nimiž byl obviněný v trestné součinnosti (kromě obviněné Kleinerové a Kalandry jsou uváděni jen "další rozvratníci") a dále pokud jde o špiónážní zprávy, které obviněný odesílá do zahraničí. K činnosti obviněného měl být vyslechnut i svědek Andělín Šulík, od něhož obviněný - jak uvedl při hlavním líčení - získal též zprávu se špiónážním obsahem.

Obviněný Záviš Kalandra podle zjištění rozsudku do února 1948 se svou malou trockistickou skupinkou zaměřil své úsilí k tomu, aby zorganizoval protikomunistickou a protiolidovou frontu a rozobil tak jednotu dělnické třídy. Psal rozbíječské

Praze
ch
akže
tické
oby
vy-
vensk
ý roz
ní do
řebu
jákož
o sv
rý za
jako
čin-
svěd
sudku
ní os
něné
íci")
esíla
při
em.
o úno
úsil
ovou
ječsk
články v časopisech národně socialistické a sociálně demokratické strany. Ještě před únorem 1948 vešel ve styk s vedoucím čsl. odbočky misse C.A.R.E., američanem Benediktem, který byl přímým zástupcem tzv. čtvrté internacionály. Na podzim 1948 navázal spojení s členem velvyslanectví USA v Praze Friedem a poskytoval mu špionážní zprávy, zvláště o politických poměrech v ČSR, přičemž Frieda také žádal, aby ovlivnil dr. Petra Zenkla pro vytvoření jednotného bloku z pravicových sociálně demokratických a reakčních národně socialistických živlů k účinnější ofenzivě proti lidově demokratickému zřízení v ČSR.

V srpnu 1948 se sešel s obviněným dr. Peclom a začátkem prosince téhož roku se s ním dohodl na společné protistátní činnosti, která spočívala v tom, že Kalandra měl spojení se zahraničím a dr. Pecl zase prameny pro získávání špionážních zpráv. Takto obviněný převzal asi 100 špionážních zpráv, které byly z 90 % rázu hospodářského a zbytek rázu politického a vojenského. Svou záškodnickou činnost namířil především proti hospodářské výstavbě. Všechny zprávy předával Mary Bakerové a jejím prostřednictvím agentu CIC.

Své závěry o vině obviněného Kalandry opřel soud o jeho úplné doznání. Přesto, že obviněný skutečnosti uváděné v rozsudku v přípravném řízení i při hlavním líčení doznal a jeho výpověď je ve shodě s výpovědí obviněného dr. Pecla, je nutno rozsudku i u tohoto obviněného vytknout neúplnost a nekonkrétnost skutkových zjištění. Tak není blíže uvedeno, kdo tvořil spolu s obviněným "malou trockistickou skupinku", do kterých časopisů, v které době a jaké články, jež soud hodnotí jako rozbíječské, obviněný psal a jakou jinou protistátní činnost kromě podávání zpráv prováděl v součinnosti s dr. Peclom.

Obviněný dr. Zdeněk Peška podle zjištění rozsudku utvářil po únoru 1948 vlastní protistátní skupinu a pak se s něhou dr. Horákovou dohodl na svolání koordinační porady protistátních skupin, jež se uskutečnila v září 1948 na farmě Vinoři.

Podnět k vytvoření skupiny, v níž se obviněný dr. Peška stal řídícím činitelem, dal býv. poslanec soc. dem. strany Vojta Beneš na večírku, který se konal k příležitosti jeho 70tých narozenin. Poté došlo k první schůzce skupiny, která se zúčastnil kromě obviněného a Vojty Beneše též obviněný Vojtěch Dundr a dále František Harlas a Karel Rada. Na této a dalších schůzkách bylo dohodnuto vydávat protistátní letáky z nichž první byl určen té části členstva býv. strany socialistické demokratické, která odmítla sloučení s KSČ. Tento leták byl rozmnožen v 500 kusech a rozeslán na různé adresy, z nichž obviněný sám udal asi 10 adres. Později byl vydán leták určený zemědělcům a třetí k výročí 28. října 1948. První leták podepsán "Zatímní ústřední výbor nezávislé československé sociální demokracie"; další byly podepsány jménem Jiří Svojtka. Na návrh obviněného byl vypracován tzv. "Program" jako základ na boje proti lidově demokratickému zřízení.

Dále obviněný na radu obviněné dr. Horákové navázal s dr. Sýkorou, který mu umožnil spojení se zahraničím, zejména s dr. Táborským. Touto cestou poslal obviněný zahraničním špiónážním agenturám několik zpráv (tři zprávy týkající se Karlovy univerzity a jeden výtisk tzv. "Programu"), které v politickém zájmu republiky měly zůstat utajeny. Své skupině opatřil také vysílačku, která měla sloužit v příhodném okamžiku k podávání špiónážních zpráv. Pokusil se též rozšířit činnost protistátní organizace na další kraje, zejména se pokusil navázat spojení na Slovensku. Posléze usiloval o seznámení s jistým bývalým důstojníkem, od něhož chtěl slyšet

9/68

z hlediska odborně vojenského názor na protistátní činnost své skupiny a na vyhlídky její činnosti vzhledem k předpokládané intervenci západních mocností. Jako s jedinou možností zvratu poměrů počítal s útočnou válkou západních mocností proti republice.

Podle hodnocení pojatého do rozsudku obviněný v podstatě doznal skutkové okolnosti své trestné činnosti, avšak "jeho zodpovídání směřovalo k tomu, aby zlehčil svou vinu a jinak jasné skutečnosti zatemnil". Původně se doznal, že přes dr. Sýkoru poslal do zahraničí špionážní zprávy, když však při konfrontaci zjistil, že dr. Sýkora převzetí těchto zpráv popírá, začal se při hlavním líčení "vytáčet výmluvou", že se mu tato celá záležitost s odstupem doby zdá být nejasná. O svých zprávách poslaných do zahraničí se vyjádřil tak, že prosazoval reformu právnického studia a že rozbor Ústavy z 9. května byl z jeho hlediska jako universitního profesora kritický a že se tedy nezabýval špionáží. Při hodnocení této obhajoby soud poukázal na posudek znalců z oboru vojenského zpravodajství a státní bezpečnosti, z něhož zjistil, že zpráva obviněného, týkající se poměrů na Karlově universitě, jest zprávou vyzrazující státní tajemství.

Obviněný v průběhu řízení uplatnil mnohem širší obhajobu, než jak uvádí soud v rozsudku. Tak uvedl, že si spolu s ostatními členy skupiny sice přáli změnu režimu, avšak nepomýšleli na násilnou akci, s válkou nepočítali, moc odborů nechtěli ani zlomit ani zeslabit, nýbrž ponechat je v dosavadní formě. Počítali s tím, že se utvoří postupně jako strana, která bude ve volbách získávat posice. Obviněná dr. Horáková ho o své protistátní činnosti neinformovala, přičemž nevěděl ani to, že má v tomto směru spolupracovníky. Navštívila ho asi dvakrát na fakultě a žádala, aby svým vlivem zamezil tvoření a rozšiřování letáků, které podle jejích informací pocházely

z kruhů soc. dem. strany. Neví, zda poslal do zahraničí program, přičemž zprávy o poměrech na Karlově universitě si zamýšlel odeslat do zahraničí, avšak neučinil tak, poněvadž je ani nevypracoval.

Protokol o hlavním líčení zachycující výpověď obviněného je na více místech nejasný nebo i nesrozumitelný, např. po jde o záměr obviněného navázat styk s "vojenskou osobou", přičemž v pasáži, která se týká opatření vysílačky, není dokončen (č.l. 1131). Soud vůbec nehdnotil obhajobu obviněného se zřetelem na výpověď spoluobviněného Dundra, ač oba vypovídali o některých okolnostech rozlišně a tak neodstranili pory mezi těmito výpověďmi. Dále nevyslechl jako svědky Zdeňka Bechyně, býv. poslance Veverku a jistého Koubka, kteří se měli později stát členy výboru skupiny, ani svědku Kubela, který byl od počátku členem tohoto výboru (v jeho bytě se konaly některé schůzky). Dále nebyli vyslechnuti svědci Kopáček a Sekyrová, kteří podle výpovědi obviněného byli pověřeni činností v Klatovech a redaktor Korman, s nímž na doporučení něho jednal člen skupiny Rada. Vyslechnut měl být i svědek Topinka, od něhož obviněný žískal pro skupinu vysílací stanici. Neobjasněna zůstala osoba Karla Rady, který podle zjištění rozsudku i výpovědí obviněných dr. Pešky a Vojtěcha Dundra hrál ve skupině významnou roli.

Obviněný Vojtěch Dundr podle zjištění rozsudku založil po únoru 1948 spolu s obviněným dr. Peškou vlastní protistátní skupinu, souhlasil s vydáváním protistátních letáků a spolu pracoval na formulování tzv. "Programu". Navázal spojení s ty západními imperialisty, zejména s Arno Haisem v Paříži, Václavem Holubem v Anglii a dr. Eduardem Táborským ve Švédsku, jimž zasílal zprávy o své protistátní činnosti a přijímal od nich příkazy k dalším akcím. Sam vypracoval dvě špionážní zprávy o politické situaci. Věděl o tom, že skupina si opat-

vysílačku a pokusil se navázat pro skupinu spojení s vojenským odborníkem. Posléze se pokoušel o rozšíření protistátní činnosti na Slovensku. Podle závěrů rozsudku i on usiloval o zničení lidově demokratického zřízení, když jedinou možnost k tomu vidiel v útočné válce západních mocností proti republice.

Soud vycházel z doznání obviněného a jeho obhajobu v odůvodnění rozsudku vůbec nerozvedl. Obviněný ve své obhajobě uváděl, že ke své činnosti byl veden myšlenkou, aby byla obnovena sociálně demokratická strana, přičemž s její obnovou rozhodně nepočítali za cenu války. Odmítl stát se členem "Prozatímního ústředního výboru sociálně demokratické strany" a činnosti zanechal již v září 1948, kdy se zúčastnil poslední schůzky skupiny. Popřel, že by se pokusil navázat spojení s vojenským odborníkem. Popřel i souhlas s vyhotovením letáku, který navrhl Rada a namítl, že sám na jeho sepsání neměl účast; dostal jej poštou a poté zničil.

Soud blíže vůbec neobjasnil, jakým způsobem obviněný nevázal spojení s Arno Haisem, Václavem Holubem a dr. Eduardem Táborským, dále jaké zprávy jim zasílal a jaké příkazy "k dalším akcím" od nich přijal. Dále vůbec nehodnotil rozpozny, které jsou mezi výpovědí tohoto obviněného a spoluobviněného dr. Pešky a výpověďmi svědků Františka Harlase a Pavla Hastrlíka.

Obviněný dr. Bedřich Hostička začal podle zjištění rozsudku svou rozvratnou činnost rozmnožováním a rozšiřováním pastýřských listů s protistátním obsahem. Brzy vybudoval vlastní protistátní skupinu, jejímž cílem bylo zničení lidově demokratického zřízení za pomoci Vatikánu a západních mocností. K tomu cíli organizoval síť důvěrníků v krajích, kteří mimo vlastní sabotážní a teroristickou činnost mu měli dodávat

špionážní zprávy.

Jednak sám a jednak svými důvěrníky navázal spojení s některými protistátními skupinami, s domácí i cizí katolickou hierarchií a Vatikánem a prostřednictvím agentů americké výzvědné služby i se západními imperialisty. (jednak přes člena své skupiny Arleta, jednak přímo přes agenta Haška). Na podzim 1948 vybudoval síť krajských důvěrníků v Praze, Liberci, Ústí nad Labem, Pardubicích a Ostravě.

V zimě 1948 vypracoval plán své protistátní skupiny a zaslal ho po opatu Břevnovského kláštera Opaskovi ke schválení jistému vatikánskému orgánu. V únoru 1949 pomohl k útěku do zahraničí spoluspiklenci páteru Markovi a souče Františku Haškovi. Hašek se stal v Německu agentem CIC a vrátil se v létě 1949 zpět do ČSR. Sešel se ihned s obviněným a předal mu od agenta CIC inž. Žemly pokyny pro protistátní činnost. Podle těchto pokynů měl být proveden násilný únos jistého představitele veřejného života v ČSR, vybudována špionážní síť a protistátní teroristická organizace a lo se navázat spojení s dalšími protistátními skupinami. Obviněný tyto příkazy přijal a ke splnění špionážních úkolů použil své síť důvěrníků.

Prostřednictvím dr. Wágnera předal Haškovi různý důvěrný materiál a zejména nákres plynového potrubí s označením míst, kde je nejlepší možnost sabotáže. Úkol daný mu Žemlou v tom směru, aby navázal spojení s dalšími protistátními skupinami, se obviněný snažil uskutečnit prostřednictvím Kozla Kolína a Rumrskirchové. Pomocí Rumrskirchové zařídil ještě útěk do zahraničí dr. Hofírkovi, po němž poslal několik špionážních zpráv.

I u tohoto obviněného soud opřel své závěry o jeho úplné doznaní. Skutková zjištění soudu jsou tak kusá, že nelze zjistit bližší časové, místní a věcné souvislosti.

9/68

Tak soud vůbec neuvádí, které osoby tvořily protistátní skupinu obviněného, jakým způsobem a z jakých osob obviněný vytvořil síť protistátních důvěrníků v krajích, jakou tito vyvíjeli sabotážní a teroristickou činnost, s kterými dalšími protistátními skupinami navázal spojení a jakým způsobem získal nákres plynového potrubí. Pokud se v rozsudku uvádí, že spojení s jinými skupinami se obviněný pokoušel navázat prostřednictvím Kozla, Kolína a Rumrskirchové, je i toto zjištění nekonkrétní, poněvadž není jasno, kde ony skupiny měly být. Přitom soud vůbec nevyslechl svědky Kolína a Rumrskirchovou, ač jejich výpověď byla nezbytná pro objasnění významných okolností případu. Totéž je nutno vytknout i pokud jde o Františka Arleta, který měl být členem protistátní skupiny obviněného. Zcela neobjasněny zůstaly i osoby agentů CIC Františka Haška a inž. Žemly. Z výpovědi obviněného v přípravném řízení (č.l. 97 os. vyšetř. svazku) vyplývá, že plánek plynového potrubí získal od zaměstnance Stalinových závodů Mařáka, avšak ani tento důležitý svědek nebyl vyslechnut. Blíže nebyla objasněna ani otázka, jaký plán skupiny obviněný vypracoval a poslal jistému větikánskému orgánu. Nezhodnocena zůstala i skutečnost, že obviněný při výslechu v přípravném řízení dne 8. 9. 1949 (č.l. 16 os. vyšetř. svazku) uváděl, že plánek získaný od Mařáka do zahraničí neodeslal, poněvadž jej spálil. V této fázi přípravného řízení obviněný popíral i jiné skutkové okolnosti, pojaté do zjištění rozsudku, které začal doznávat až při výslechu dne 28. 4. 1950 (č.l. 69 a násł. os. vyšetř. svazku), tedy až po dlouhém pobytu ve vazbě.

Obviněný dr. Jiří Křížek podle zjištění rozsudku využil po únoru 1948 svých styků s funkcionáři cizích zastupitelských úřadů a propůjčil se ke špiónážní činnosti ve prospěch západních mocností. Na žádost britských diplomatických funkcionářů

v Praze Harolda Gibsona, Mc Laughlina, Anthony Humboldta a Boltona dodal řadu špionážních zpráv, z nichž nejzávažnější byl výpis z tajných spisů o procesu s býv. generál Pikou, pokud šlo o jeho spolupráci s anglickou špionážní službou. Tajemstvím zvláště důležitým byla i další zpráva z oboru obranného zpravodajství. Od dr. Lišky získal zprávu o situaci ve znárodněném průmyslu.

Další trestná činnost obviněného spočívala v tom, že od jara až do konce roku 1948 zprostředkoval řadě svých klientů - býv. šlechticů ilegální přechody z ČSR, které vás děl prostřednictvím svých spolupracovníků na Šumavě, v bu a jinde. Za tyto ilegální přechody vyplácel svým pomocníkům odměny ve výši 10.000 - 50.000 Kčs.

Podle závěru rozsudku použil obviněný týchž metod jasného záškodnického spiknutí, poněvadž špionáží a zprostředkováním ilegálních přechodů nepřátelům republiky pomáhal připravovat novou válku a snažil se oslabovat hospodářskou a brnnou zdatnost republiky.

Soud opřel závěr o vině obviněného pouze o jeho dozvědění v odůvodnění rozsudku blíže nerozvedl jeho obhajobu, níž obviněný uvedl některé okolnosti zeslabující důvodnosť žalobního tvrzení. Tak uvedl, že osoby, jímž pomohl k ilegnímu přechodu do zahraničí se nevěnovaly za hranicemi nějaké protistátní činnosti, resp., že o tom pochybuje. Dále uvedl, že zpráva, kterou podal o procesu s býv. generálem Pikou, byla za několik dnů uveřejněna v tisku.

Rozsudek trpí neúplností a nekonkrétností skutkových zjištění, neboť se v něm neuvádí, kterým osobám obviněný umožnil přechod do zahraničí a jaké špionážní zprávy podal. Pokud jde o vyzrazení skutečnosti o procesu s býv. generálem Pikou, bylo možno údaje obviněného prověřit výslechem obh

669/68

dr. Vahaly, který obviněnému - jak je patrno z jeho výpovědi v přípravném řízení - umožnil "nahlédnout do spisu". Kromě dr. Lišky měly být vyslechnuty i další osoby, s nimiž byl obviněný v součinnosti při umožňování přechodů přes hranice (dr. Miroslav Poledna a Václav Mrkvička).

Pokud jde o činnost všech obviněných, je nutno, jako podstatný nedostatek postupu soudu vytknout, že posudek znalci "z oboru vojenského zpravodajství a státní bezpečnosti" vůbec neshodnotil a jeho závěry mechanicky převzal do svých skutkových zjištění. Při tom tento posudek zjedně přesahoval meze znaleckého posudku, neboť znalci, kteří nejsou ani jmenováni, se vyjadřovali k činnosti jednotlivých obviněných způsobem, který přísluší výlučně soudu. Znalecký posudek hodnotí obsah zpráv, které jednotliví obvinění podávali do zahraničí, jako státní tajemství, aniž by vyzrazené skutečnosti konkrétně s u r č i t ě rozváděl a zejména uvedl důvody, které opodstatňují závěr; že šlo o "skutečnosti, opatření nebo předměty, jež vláda tají v důležitěm zájmu republiky, nebo jež v takovém zájmu mají zůstat utajeny před cizí mocí nebo před cizími činiteli" (§ 5 odst. 3 zák. č. 231/1948 Sb.). Při tom jako státní tajemství jsou v posudku hodnoceny i takové skutečnosti, které takový charakter zřejmě neměly, například zpráva o zasedání RÖH, zpráva o poměrech na Karlově univerzitě, zpráva o politickém školení apod.

O nekritickém přístupu soudu k závěrům znaleckého posudku svědčí i ta skutečnost, že soud o něj opírá své závěry nejen ve směru trestného činu vyzvědačství, nýbrž i ve směru velezrady. Z rozsudku nelze zjistit, se zřetelem na které konkrétní skutečnosti soud konstatuje, že činnost všechn obviněných byla tak rozsáhlá, metody tak nebezpečné, záludné a mnohostranné a zaměření na přípravu války tak bezohledné, že jejich činnosti byly samostatnost republiky, její lidové

demokratické zřízení i hospodářská soustava zaručené ústoj hroženy zvláště měrou", v čemž byl spatřován podklad pro přísnější právní posouzení jedných obviněných.

K vážnému porušení procesních předpisů došlo i ve sdiu přípravného řízení, poněvadž na obviněné nebyla řádně uvalena vazba, vyšetřování bez zákonného podkladu provádě vyšetřovatelé ministerstva vnitřní ač je měl provádět vyšší soudce, a konečně obviněným nebyla vůbec doručena obloba (ve spise je pouze protokol o sdělení obžaloby a nikojejím doručení). Závažné je porušení zákona v ustanoven § 91 odst. 2, § 92 tr.ř. z r. 1873.

Vzhledem ke všem uvedeným skutečnostem je nutno konstatovat, že rozhodnutí býv. státního soudu i řízenímu předcházelo, trpí podstatnými vadami, které vyvolávají závažnou pochybnost o správnosti a úplnosti skutkových zjištění, na nichž je rozhodnutí založeno. Rozsudkem býv. státního soudu ze dne 8. června 1950 sp. zn. Or I/VII 65/ jímž obvinění za tohoto stavu byli uznáni vinnými, byl v neprospěch obviněných porušen zákon v ustanoveních § 3, § 258 a § 270 odst. 5 tr.ř. z roku 1873. V těchto ustanov byl zákon porušen i usnesením Nejvyššího soudu ze dne 24. června 1950 sp. zn. To 463/50 v neprospěch obviněných dr. Milady Horákové, dr. Olřicha Pecla, Záviše Kalandry a na Buchala, jejichž odvolání byla zamítnuta, aniž by byly odstraněny uvedené nedostatky řízení a rozhodnutí býv. státního soudu.

Navrhoji proto, aby presidium Nejvyššího soudu uveden porušení zákona podle § 268 odst. 2 tr.ř. vyslovilo, napad rozhodnutí podle § 269 odst. 2 tr.ř. v celém rozsahu zruší a dále postupovalo podle § 270 odst. 1 tr.ř.

V Praze dne 22. července 1968

Za správnost vyhotovení:

Dobrá

Předseda Nejvyššího soudu
v zast.:
dr. Bohumil Repík v.r.